

Proč vyhraje turecký Erdogan

Ni [nationalinterest.org/feature/why-turkey's-erdogan-will-win-206503](https://nationalinterest.org/feature/why-turkey-s-erdogan-will-win-206503)

26. května 2023

The *Washington Post* nenazval turecké prezidentské volby jako „nejzásadnější volby roku 2023 na světě“ bez důvodu. Prezident Recep Tayyip Erdogan chytře využil slábnoucího globálního vlivu USA tím, že prosazoval stále autonomní zahraniční politiku, která podporuje zájmy jeho země, což je často v rozporu se zájmy Spojených států. Erdogan sérií vojenských invazí úspěšně podkopal americký projekt nastolení kurdské autonomie v Sýrii, který Ankara považovala za záležitost národní bezpečnosti. S odkazem na apatii Washingtonu k bezpečnosti Turecka Erdogan, navzdory neutuchajícím námitkám USA, pokračoval a získal ruské systémy protivzdušné obrany S-400. V energeticky bohatém východním Středomoří přijal koncept „Mavi Vatan“ (Modrá vlast), který kreslí turecké námořní hranice z pozemní perspektivy, na rozdíl od řeckého výkladu založeného na jeho přibližně 3000 ostrovech. To přimělo

Ankaru k podpisu námořní dohody s Libyí, která Ankaře umožnila účinně kontrolovat mořské zdroje a odříznout Řecku námořní přístup od řeckých Kypřanů.

Je však známo, že Erdoganův oponent Kemal Kilicdaroglu je odhodlán zastavit Erdoganovy vnímané zahraničněpolitické zisky. Jednotky lidové ochrany (YPG), amerického zástupce v Sýrii, považuje za „patrioty, kteří se snaží zachránit svou vlast“ . Občas zpochybnil politiku Turecka v severní Africe a zeptal se : "Co dělá Turecko v Libyi?" Nakonec kritizoval Erdoganovo rozhodnutí koupit S-400 slovy: „Kdo by zaútočil na Turecko? Proč jsme je koupili?"

Kilicdarogluovy velké naděje na vítězství 14. května se ukázaly jako marné. Zaostával asi o 4 procenta za Erdoganovými 49,5 procenty, což vedlo ke druhému kolu 28. května. Vzhledem k tomu, že Erdogan je favoritem druhého kola, stojí za to se ptát, proč Kilicdaroglu pravděpodobně prohraje navzdory ekonomickým potížím Turecka a problémům s uprchlíky – problémy, které sužovaly Erdoganovu kampaň.

Koalice „Kdokoli kromě Erdogana“.

Jako šéf největší opoziční strany se Kilicdaroglu pustil do nemožného úkolu sestavit koalici stran, Národní alianci (NA), které se v minulosti nacházely na přesném opaku ideologického spektra Kilicdarogluovy Republikánské lidové strany (CHP).

CHP se svými levicovými, sekulárními, prozápadními a progresivními názory musela vytvořit koalici s pravicovou, nacionalistickou Good Party (iP), Islamist Felicity Party, stejně jako Deva a Future parties, jehož vůdci jsou bývalé Erdoganovy kádry, které se obrátily proti němu. Rozhodnutí NA nominovat Kilicdaroglua zabralo tolik jednání, že je zpochybňováno, zda by koalice byla vůbec schopna sestavit vládu. Navíc Meral Aksenerová, šéfka iP – druhé největší strany v NA – odešla ze schůzky ve zjevném projevu hněvu ihned poté, co byl Kilicdaroglu prohlášen za prezidentského kandidáta. Je známo,

že podporovala Ekrema Imamoglua, starostu Istanbulu, aby byl Erdoganovým protivníkem. Senzačním způsobem, který byl interpretován jako vynucený „cizími vlivy,“ později se vrátila do Nation Alliance.

Pro Kilicdaroglu je horší, že se cítil nucen získat faktickou podporu Strany zelené levice (GLP), která tvrdí, že je to politické křídlo Strany kurdských pracujících (PKK), teroristická organizace, která je zodpovědná za smrt více než 40 000 Turků a Kurdů. Krok oslovit voliče GLP, kteří historicky tvoří kolem 10 procent populace, odcizil anti-PKK voliče NA, kterými jsou hlavně CHP kemalisté (levicoví nacionalisté), stejně jako iP nacionalisté, kteří místo toho volili ultranacionalista Sinan Ogan. Je ironií, že Ogan později oznámil, že podpoří Erdogana, protože ten zlikvidoval terorismus PKK v Turecku. Kilicdaroglu byl dále zraněn jeho neochotou odsoudit opakovanou otevřenou podporu ze strany horní skupiny PKK, známé v Turecku jako „Kandil,

Ke zděšení voličů NA získali tři nejmenší členové jejich koalice – Felicity Party, Deva a Memleket – pouze asi 1 procento kombinovaných hlasů, ale ukořistili neuvěřitelných 33 křesel ze 167 CHP, čímž přetáhli CHP. nižší než v parlamentních volbách v roce 2018. Kilicdaroglu je nyní považován za hrozného účetního, který se vrací do 90. let, kdy pod jeho vedením zkrachovala turecká správa sociálního zabezpečení.

Stručně řečeno, koalici „kdokoli kromě Erdogana“ pod vedením Kilicdaroglu lze přirovnat k mechanikovi, který se snaží postavit auto pomocí zcela nekompatibilních dílů. Ano, postavil *auto*, ale nenastartovalo.

Kilicdaroglu se Erdoganovi nevyrovná

Před svým jmenováním byl Kilicdaroglu mnohými v Nation Alliance považován za nekompetentního; někoho, kdo má sklony k faux pas. Mluvil o tureckých provinciích jako o „zemích“, se kterými by Turecko

mělo obchodovat. Nedokázal odrecitovat první dva řádky turecké národní hymny. Navrhl přidělit asistenta 50 000 místním úřadům (*muhtar*), aby se snížila nezaměstnanost. Oficiálně oznámil, že je Alevit, menšinová šíitská sekta – což je možná nerozumné prohlášení, vzhledem k drtivé sunnitské identitě Turecka. Ještě slavnější je, že za posledních třináct let prohrál jedenáctkrát proti Erdoganovi, a přesto trvá na tom, že zůstane v čele CHP navzdory kritice opačného směru. Jeho pověst je tak špatná, že antierdoganovské celebrity, stejně jako mladí voliči, zinscenovali „Prosím, Kilicdaroglu. Nestaňte se kandidátem” shromáždění. Tetování jednoho muže „KK Nestaňte se kandidátem“ se stalo virálním.

Na druhou stranu Erdoganovi příznivci opakovaně zdůrazňovali Erdoganovo charisma a kvality – aspekty, které z něj dělají vůdce světové úrovně, který jednal s takovými principy, jako jsou Si Ťin-pching, Vladimir Putin a Joe Biden.

Tento kontrast ovlivnil názory nerozhodnutých voličů. Kilicdaroglu působil dojmem bezpodmínečně prozápadního politika, který je připraven splnit vše, co si Evropa a Spojené státy diktují. To nevěstí nic dobrého pro nacionalistické voliče, kteří věří, že Washington a Brusel jsou příčinou problémů Turecka, zejména pokud jde o terorismus PKK.

Katastrofa století: Zemětřesení dvojčat

Opozice, která opakovaně prohrála s Erdoganem, tvrdila, že „velká katastrofa nebo válka“ by ho oslabila, což by urychlilo moment změny politického režimu. Jejich přání se splnilo, když v únoru zasáhla jižní centrální Anatólii dvě velká zemětřesení o síle 7,6 a 7,4 stupně, která si vyžádala více než 50 000 mrtvých a způsobila monumentální zmatek v jedenácti provinciích. Neštěstí dalo opozici šanci podkopat Erdoganův odkaz a porazit ho ve volbách.

První kolo voleb ukázalo opak. Ve všech až na jednu z jedenácti zemětřesením postižených provincií skončil Erdogan drtivě na prvním místě. Ukazuje se, že občané v zóně zemětřesení byli přesvědčeni, že pouze Erdogan může situaci řešit poskytnutím finanční pomoci, přestavbou měst a kompenzací jejich ztrát.

Opoziční příznivci CHP reagovali na Erdoganovo drtivé vítězství v zóně zemětřesení tím, že otevřeně projevili lítost nad tím, že dokonce pomohli obětem. Starosta města Tekirdag (člen CHP) zašel tak daleko, že vyhnal oběti zemětřesení ze svých dočasných bydlíšť, protože byli z Kahraman Maras, kde Erdogan získal více než 60 procent hlasů. To vyvolalo veřejné pozdvižení a ještě více ohrozilo volební šance opozice ve druhém kole.

Erdogan už získal parlamentní většinu

Volby 14. května daly Erdoganovi a jeho politické koalici jasnou většinu (323/600) v tureckém parlamentu. To činí hypotetické vítězství Kilicdaroglu 28. května pro opozici méně smysluplné, protože by se tak stal chromým prezidentem, což by příznivce NA odrazovalo od toho, aby šli k volbám. Kurdští příznivci Strany zelené levice jsou obzvláště náchylní k přeskokování volebního dne, protože jejich strana od voleb v roce 2018 klesla z 11 procent na 8 procent hlasů. Vyšší vrstva PKK si byla této situace vědoma a opakovaně a veřejně povzbuzovala své příznivce, aby šli k volbám, což dále vyvolalo hněv tureckých nacionalistů.

Co teď?

Navzdory pokračující hospodářské krizi v zemi většina tureckých občanů považuje Kilicdarogluovy námluvy se Stranou zelené levice za existenční hrozbu pro republiku, protože strana je široce vnímána jako politická extenze PKK. To je možná nejvýznamnější důvod, proč Kilicdaroglu zaostával za Erdoganem v první části voleb asi o 5 procent a pravděpodobně ho to bude stát prezidentský úřad.

Kilicdarogluovy pokusy oslovit příznivce Fethullaha Gülena, který stál za tureckým pokusem o převrat v roce 2016, jen dále poškodily Kilicdarogluovy šance.

Sestavit pět pravicových stran pod vedením levicové CHP s cílem svrhnout Erdogana byl skličující úkol a vyvolal u voličů dojem, že výsledná nefunkční koaliční vláda by zemi stála její relativní stabilitu – zejména s ohledem na již tak sporné klima mezi členy koalice.

První kolo voleb otřásl tureckou opozicí a předznamenalo velkou porážku ve druhém kole. Erdoganovo vítězství bude mít vážné důsledky nejen pro tureckou opozici, ale pravděpodobně povede také k asertivnější zahraniční politice.